

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA „RDEČI KRIŽ“ IN DRUGE VOJNOPO-MOŽNE SVRHE.

Vodstvo lj. šole v Bazovici 11 K 4 vin., nabrane med učenci IV. razr.; šolsko vodstvo v Lešah 5 K; Franja Jugovičeva, nadučiteljica v Kranju. 3 K; nadučitelj Matija Bartelj in učiteljica Ana Erzinova, oba v Semiču, po 8 K-16 K; Ernestina Rekarjeva, učiteljica v Ljubljani, 10 K; nadučitelj Fr. Tratnik nabral v Crnem vrhu nad Idrijo 21 K; učenci slovenske ljudske šole v Rojanu 20 K; vodstvo slovenske ljudske šole na Katinari čisti dohodek šolske prireditve 444 K; tendenske zbirke ljubljanskih ljudskih šol za mesec marec 918 K 42 vin.; vas Golac pri Obrovu v Istri po svoji učiteljici Marici Petričevi 10 K; ravnatelj F. Robič in učitelj F. Zacherl v Ljutomeru po 5 K-10 K; vodstvo slovenske ljudske šole v Šklednju 16 K 42 vin.; skupaj 1506 K 10 vin.

V zadnji štev. izkazanih . . . 51.257 K 34 vin.
danes izkazanih . . . 1.506 „ 10 „

Doslej nabranih . . . 52.763 K 44 vin.

Prosimo nadaljnjih obvestil, oziroma izpopolnil dosedanjih izkazov!

DRAGINJSKA DOKLADA GORIŠKEMU UČITELJSVU.

Mons. Faidutti, goriški deželni glavar, je javil v imenu deželnega odbora, ki je sedaj na Dunaju, učiteljstvu okraja gradiščanskega in tržiškega, da je odstopil njegovo prošnjo za dovolitev draginjske doklade c. kr. namestništvu v Trstu, češ, naj ono posreduje pri osrednji vladi, da se učiteljem goriško-gradiščanskim nakáže, dokler bo trajala vojna, primerna draginjska doklada iz državnih zalogov.

Goriški okrajni šolski svet je sklenil na svoji seji dne 8. t. m., da dovoli goriškemu učiteljstvu tudi za l. 1916 draginjsko doklado, in sicer po približno enakem ključu, kakor l. 1915.

Koncentrujmo svoje delo!

Iz St. Ruperta pri St. Jurju ob Juž. železnici smo prejeli: Odkar učiteljujem, sem naročnik in pozoren čitatelj našega najzvestejšega tovariša, namreč „Učiteljskega Tovarisa“. V tej 21 letni dobi sem bil ob čitanju našega glasila ne malokrat prijetno presenečen, vendar moram priznati, da se to ni zgodilo mnogokrat v toliki meri, kakor ob čitanju zadnje (7.) številke. Članki „Podržavljena ljudska šola“, „Vera in politika“, „Koncentrujmo svoje delo“, „Odlično priznanje“, „Mir vam bodi“ so vendar prav vsak zase vse paznosti vredni.

Pero pa mi je potisnil v roke članek „Koncentrujmo svoje delo“. Moja duša je kar vriskala radosti, nad temi tako globoko zamišljenimi nasveti, kakor bo vsak tovariš in vsaka tovarišica ali vsaj velika večina učnih oseb ljudskega šolstva na stališču, „da se moramo vendar že enkrat pospeti na edino pametno in pravo stališče, „da smo sami sebi najbližji“, takrat bodo tudi te ideje prav gotovo izvedljive, ako bi to sicer ne bilo mogoče. Izvedljivost teh idej pa je ovirana v prvi vrsti po onih tovariših, ki pošiljajo svoja poročila, razprave, razmotrivanja in kar je sličnega najprej v druge, nam več ali manj tuje ali celo sovražne liste. Tako gre mnogo učiteljskega dela mimo učiteljstva med ljudstvo, namesto da bi se to zgodilo skozi učiteljske vrste, t. j. potem naših listov. Taki tovariši delajo za popularnost listov, ki niso naši, medtem ko se naše na ta način prezira, zapostavlja, ljudstvu odteguje. Jaz čitam take duševne proizvode tovarišev v tujih listih, ki bi bili sposobni za naše lastne liste, vedno s pomilovanjem dotičnih tovarišev, ker imam vtisk, da se sramujejo lastnih vrst.

V slučaju koncentriranja svojega dela povzdignemo svoje glasilo lahko celo v dnevnik. Ako preustrojimo „U. T.“ tako, da ne bo služil samo našemu stanu, ampak slovenskemu ljudstvu sploh, si ga bo gotovo občinstvo rado naročevalo. Seveda to ne pojde hipno. Pokazalo pa se bo v najkrajši dobi, da mora izhajati naše glasilo večkrat na teden, ako koncentriramo svoje delo, ako bomo postali sami sebi resnično najbližji in ako razširimo na podlagi tega programa „U. T.“ Vse to jn jako potrebno, ako se hočemo že vendar enkrat emancipirati. Kdo še ni čutil, da nam „U. T.“ tak, kakršen je, niti iz daleka ne zadostuje. Da bi nam vsaj v splošnem zadostoval, bi nas moral o vsem tekočem takoj in kolikor mogoče natančno seznanjati, in sicer tako, da bi lahko pogrešali vse druge (ne naše) liste. Listi drugih strank se za nas brigajo bolj, kakor je to nam v korist. Naše glasilo pogreša dostikrat prijave izpremembe v lastnih vrstah, kaj še, da bi prinašalo imenovanja uradnikov in duhovnikov po slovenskem

ozemlju. Ne mislite, da take malenkosti nimajo pomena! Mnogokrat ima znanje tega velik pomen. V kakšnem oziru, bi se moglo drugokrat razpravljati. Marsikoga izmed nas bi zanimalo tudi pravočasno zvedeti iz svojega glasila čas sprejemnih izpitov na različnih srednjih šolah slovenskega ozemlja, ravnotako zapis ustanov teh zavodov itd. Zakaj moramo biti navezani v sličnih slučajih na liste, ki niso naši, oziroma niso listi naše organizacije? Ker je program našega glasila pretesen. In kdor hoče zasledovati dnevno domačo in svetovno politiko, ta že celo ne izhaja brez dnevnika, ki bi koncentriral vse naše delo in nam nudil vsega vsaj potrebnega, da postanemo enkrat res neodvisni od drugih!

„Finančna stran“ zadeve! Hm, sploh se toži, da je „U. T.“ že sedaj neprimerno drag. More li kdo temu oporekati? Ne! In vendar, ko bi spoznala organizacija, da pri sedanjem obsegu lista ne gre drugače, nego da se zviša naročnina na 18 K, 20 K ali celo 25 K, plačeval bi jih, četudi bi si moral pritrpati pri čem drugem.

Fr. Zupančič, nadučitelj.

UZPOSOBLJENOSTNA IZPRIČEVALA ZA UČITELJE.

„Wiener Zeitung“ objavlja cesarsko naredbo o določbah za vštete vojaške službene dobe pri pripustitvi k učnemu uzposobljenostnemu izpitu za ljudskošolske in meščanskošolske učitelje. Odredba določa, da se v šolski službi nastavljenim učnim osebam, med sedanjo vojno pritegnjenim v vojaško službovanje, pri zaračunavanju potrebnih let za pridobitev sposobnostnih izpričeval, prestanih v praktičnem šolskem pouku, vštete v vojaški službi prestana službena doba do najvišje izmere enega leta.

Vojna doklada na Štajerskem.

Vodstvo Zveze je sprejelo prve dni meseca aprila t. l. od uredništva „Učit. Tov.“ neki članek v presojo, ki je bil uredništvu poslan contra objavi Zveze „Vojna doklada na Štajerskem“ v 6. št. „Učit. Tov.“ z dne 24. marca t. l.

S tem člankom ja napravil nam neznan dopisnik vodstvu Zveze samo nepotrebno delo, zakaj opira se v svojem članku na napačne številke. Zaradi tega manjka članku resničnosti, in brez miseln je poziv člankarja, naj Zveza na stare krivice 3. kraj. plač. razreda ne nalaga še novih! Evo dokaza!

Dopisnik piše doslovno:

„V poročilu (Vojna doklada na Štajerskem v 6. št. „Učit. Tovarisa“) je pod 5 naveden način odmeritve vojne doklade. Vzemimo slučajki tvori ravno prehod od I.—II. stopnje, to je doklada ravno pri prestopu 2200 K. Učitelj v 1. kraj. plač. razreda ima temeljne plače s starostnimi dokladami vred 2200 K po 10. službenih letih (1800 K + 400 K), učitelj v 3. kraj. plač. razreda pa ravno toliko komaj po 20 službenih letih (1400 K + 800 K). Mislimo, da ni treba pristaviti k tej desetletni razliki nobene pripombe, zakaj število govori dovolj jasno, da bi ga niti vodstvo te ali one učiteljske zveze ne moglo in ne smelo prezreti!“

To je jedro dopisnikovega članka. Ko bi ta desetletna razlika res obstojala, bi bila gotovo krivična; na srečo pa ne obstoja!

Na štajerskem znaša temeljna plača v 1. kraj. plač. razreda po zaporednih starostnih stopnjah 1400 K, 1600 K, 1800 K in 2000 K. V 2. kraj. plač. razreda je plača za 200 K manjša, torej po vrsti 1200 K, 1400 K, 1600 K in 1800 K. V 3. kraj. plač. razreda je plača zopet za 200 K manjša, torej po vrsti 1000 K, 1200 K, 1400 K in 1600 K.

Ko bi bile te temeljne številke dopisniku znane (poznati bi jih moral vsaj tovariš, ki piše članke, tičeče se naših dohodkov), ne bi pisal, da znaša v 1. kraj. plač. raz. po 10. službenih letih temeljna plača 1800 K, ampak samo 1600 K. Z 2 starostnima dokladama po 200 K torej 1600 K + 400 K = 2000 K. Za učitelje v 3. kraj. plač. razreda pa je dopisnik za preteklih 20 službenih let zopet prav računil, namreč temeljne plače 1400 K in 4 starostne doklade po 200 K, torej 1400 K + 800 K = 2200 K. Potemtakem torej ne spada učitelj 1. kraj. plač. razreda z 10 službenimi leti in učitelj 3. kraj. plač. razreda z 20 službenimi leti zastra nameravane vojne doklade v „en koš“, rečen v eno stopnjo, ampak prvi spada ker ima manj kakor 2200 K, še v I. stopnjo, drugi pa, ker že dosega 2200 K, pa v II. stopnjo nameravane vojne doklade. Ako slično primerjemo naše krajevne plač. razrede in nameravane stopnje vojne doklade, pridemo do zaključka, da spadajo učitelji vseh treh kraj. plač. razredov po preteku 10 službenih let še v I. stopnjo nameravane vojne doklade, istotako učitelji vseh treh plač. razredov po preteku 20 službenih let v II. stopnjo in slično učitelji vseh treh kraj. plač.

razredov po preteku 30 službenih let v III. stopnjo nameravane doklade.

Iz tega torej izhaja, da od učiteljske organizacije predložena vloga zaradi vojne doklade ne nalaga k starim krivicam 3. kraj. plač. razreda novih krivic!

Kar dopisnik sicer piše o 3. kraj. plač. razreda, podpisuje vodstvo Zveze z obema rokama. Proti odpravi 3. kraj. plač. razreda se je učit. organizacija doslej zaman trudila. Upajmo pa, da bo tudi z zastarelim in krivičnim kraj. plač. sistemom pometla vojna, kakor bo pometla z marsičem drugim!

C. IN KR. IZPRAŠEVALNI KOMISIJI ZA LJUDSKE IN MEŠČANSKE ŠOLE V GORICI.

je naučno ministrstvo odobrili predlog, da izvrši uzposobljenostne izpite v pomladanskem roku 1916 v Ljubljani. Prično se v petek, dne 28. t. m. — Učiteljski kandidati, oziroma kandidatinje, ki se pripuste k izpitu pred goriško komisijo, naj se zglase vsaj en dan prej pri ravnateljstvu (na Dunajski cesti št. 28, II. nadstropje). Hhrati se opozarjajo, da naj si pravočasno preskrbe potrebno potno legitimacijo (najbolje, da od pristojne policije, oziroma od okrajnega glavarstva izpoljeno modro izkaznico, obrazec B., opremljeno z natančnim svojim naslovom, pošljejo na: K. u. k. Passierscheingruppe Laibach).

Zahteve nemške socialne demokracije v Avstriji.

Od 25. do 28. marca se je vršila na Dunaju državna konferenca nemške socialno-demokratske stranke. Iz obsežnih razprav omenjamo le, da so razpravljali o socialnem zavarovanju in vojni oskrbi. o avstrijski trgovinski politiki in nagodbi z Ogrsko, o Avstriji po vojni, o cenzuri. Sprejete resolucije izvajajo, da mora po vojni — pa naj da zažaljeni mir naši državi tako ali tako obliko — vstati iz ruševin nova Avstrija, ako naj ne bo državi usojeno propadanje, a narodom političsko in gospodarsko hiranje in kulturna beda. Resolucije vsebujejo nastopne zahteve:

1) Obnovitev parlamenta po izpremembi volilnega reda po načelih proporcionalne volitve ob že sedaj danem narodnem obmejenju volilnih okrajev in odstranitvi znanih pomanjkljivosti volitvene tehnike. Stvarna izprememba določb o poslovnem redu in poslovanju državnega zbora.

2) Državni red po okrožjih. Demokratska lokalna uprava v nacionalno obmejenih okrožjih, kjer naj se dosedanja okorna in draga državna in avtonomna dvojna uprava nadomesti po ljudski, od narodnih sprovah osvobodjeni samopravi in se tako ustvari mesto za tisto gospodarsko in socialno, sanitetno, humanitetno in kulturno delovanje, ki ga tako nujno potrebujemo za zopetno povzdigo našega narodnega gospodarstva in za telesni in duševni preporod narodov po vojni.

3) Takozvano avtonomijo kronovin, ki se je (tu je par vrstic zaplenjenih) skoro po vseh delih države po nacionalističnem spletkarenju in po kronični obstrukciji izprevrila do javnega pohujšanja, je — dokler te kronovine sploh obstoje — omejiti na neizogibno in znosljivo mero na korist okrožij in narodov. Deželne zbornice je po splošni volilni pravici s proporcionalno volitvijo podrediti kontroli ljudstva; njih finančno upravo — ki je vkljub nedavnemu saniranju po državi skoro povsod razdejana — pa je podrediti izdatni finančni kontroli, a predvsem je usodo ljudske šole in nje učiteljev odločiti od finančnega gospodarstva dežel.

4) Po državnem temeljnem zakonu imajo vsa okrožja istega naroda pravice ustanovljati primerne medsebojne zveze za skupno upravo narodnih in kulturnih interesov svojega naroda. Do ustanovitve takih zvez je državne poslance vsakega naroda, izvoljene na podlagi splošne volilne pravice, pripoznavati kot njih zakonito zastopstvo.

Dalje zahtevajo resolucije:

1) Takojšnjo omejitev cenzure na militaristične in na vesti, ki se tičejo vojevanja. Temu nasprotno pa je dopuščati razpravljanje o vseh vprašanih notranje in zunanje politike. Nikdar še ni bilo javno izražanje mnenja, pojašnjevalna politika potrebna, nego je sedaj, ko smo na razkrižju usode narodov in držav.

2) Skrb za žrtve vojne s pravočasno pripravo izdanih sredstev za dostojno preživljanje vojnih poškodovancev, za odškodovanje vseh, ki so zadeti v svoji delavni sili in pridobitveni zmožnosti.

3) Priprave, da se preskrbe neznanški vojni stroški, katerih breme se ne sme naložiti na delavne mase, ki so po žrtvah na imetju in krvi v prvi vrsti in najtežje prizadete. Predvsem je pritegniti posedujoče po izdatnih davkih na vojne dobičke in po progresivnih davkih na imetju in dediščine.

Književnost.

Slovenske vojaške narodne pesmi. Za moški zbor priredil Fran Marolt, učitelj. — Cena: v platno vezanemu odtisku 180 K, kartoniranemu odtisku 150 K. V Ljubljani 1915. Izdal in založil prireditelj. — O tej lepi zbirki naših značilnih vojaških narodnih pesmi izpregovorimo prihodnjič več. Danes le konstatujemo, da se je tovarišu Maroltu delo popolnoma posrečilo, zato moremo zbirko kar najtopleje priporočati.

Dve najnovejši skladbi tovariša Josipa Pavčiča, c. kr. vadniškega učitelja v Ljubljani, in sicer samospev „Uspavanka“ in „Mehurčki“, je na svojem zadnjem dobrodelnem koncertu dne 8. t. m. izvajala „Glasbena Matica“. Obe skladbi je pela gospa Pavla Lovšetova, naša izborna umetnica. — O obeh skladbah tovariša Pavčiča se je izrekla kritika najlaskavejše. — Na tem popolnem umetniškem uspehu tovarišu Pavčiču iskreno častitamo!

Srednješolske vesti.

Iz ruskega vojnega ujetništva se vrača prof. Rudolf Grošelj, ki je bil, kakor znano, začetkom septembra 1914 težko ranjen in v Ivovski bolnišnici zajet od Rusov. Poročniku Grošlju so amputirali desno podlakt in ga pozneje prepeljali v Kijev, Moskvo in Samaro. Sedaj je bil kot invalid izmenjan. Na potu domov brzojavlja svojim staršem v Ljubljano iz Švedske obmejne postaje, da je zdrav.

Edini maturant. V berlinskih listih čitamo: Na realni gimnaziji v Delitschau na Nemškem se je te dni vršila matura. Priglasil se je le en kandidat, vsi ostali maturanti so že davno prostovoljno na fronti. Priglašeni kandidat je matura srečno napravil in gotovo bi tudi on vsaj sedaj po končanih srednješolskih študijah odšel med vojake, da ni — iz Perzije. Piše se za Alikana Kadjara in je sin nekega veletržca v Teheranu.

Ponovno odlikovanje. Profesor na mariborski gimnaziji in rezervni nadporočnik dr. Anton Dolar je drugič odlikovan s srebrnim Signum laudis.

V pokoj je šel profesor na gimnaziji v Celju dr. Henrik Lončar.

Enoletno prostovoljstvo letnika 1898. Črnovojniki letnika 1898, ki prihajajo sedaj k pregledovanju, imajo pravico do izkušnje za enoletno prostovoljstvo, če so v 6. razredu kake srednje šole, v 2. letniku pripravničke in tem enakih razredih, ne glede na to, kakšna je izvršitev razreda. Prošnje za pripustitev k izkušnji je vlagati na vojaškem poveljstvu v Gradcu. Petošolci imajo pravico nositi znake enoletnega prostovoljstva. To pravico podeljuje na prezentaciji dopolnitveno poveljstvo na ustno prošnjo.

O profesorju dr. Edvardu Dolinšku s slovenske gimnazije v Gorici se je svoj čas uradno sporočilo, da je mrtev, in v Gorici je bila darovana zanj črna maša. Pozneje pa se je dognalo, da se nahaja profesor Dolinšek v ruskem ujetništvu in zvedelo se je tudi za njegov naslov. Sedaj je rezervni poročnik 47. pešpolka Edvard Dolinšek v seznamu izgub št. 402 naveden za ujetnika v Rusiji; v ujetništvu je prišel ranjen.

Osemrazredna mohamedanska srednja šola v Sarajevu. Iz Sarajeva nam poročajo, da je bila tamkaj otvorena l. aprila osemrazredna mohamedanska srednja šola, prva svoje vrste v monarhiji.

Osebnost vest. „Grazer Tagblatt“ poroča: Gospod gimnazijski ravnatelj Pucsko je, kakor smo že na kratko poročali, žal, iz rodovinskih ozirov zaprosil za trajno vpokojitev. Gospod ravnatelj Pucsko, o katerem je znano, da je v marsikaterem oziru zgleden vzgojevalec, pa bo vsaj za enkrat ostal šolstvu še ohranjen, ker je bil namesto dež. šol. nadzornika Belarja, ki je prostovoljno šel v vojake, poklican v službovanje na kranjskem deželnem šolskem svetu.

Štajerski deželni šolski svet in nemški Schulverein. „Mariborska Straža“ poroča: Objavljamo odluk štajerskega deželnega šolskega sveta z dne 22. februarja 1916, št. 3 1496-2 1916: „Bewilligung von Sammlungen an allen Mittelschulen mit deutscher Unterrichtssprache zu Gunsten der Vereinszwecke. Zur Eingabe vom 30. Dezember 1915. dort Z. 2997. An den Vorstand des Deutschen Schulvereines in Wien, 8, Florianigasse 39. Auf die geehrte Zuschrift vom 12. Febr. 1916, Z. 2997, hat der k. k. Landes-schulrat zu gestatten gefunden, daß an den deutschen Mittelschulen, Lehrer- und Lehrerinnenbildungsanstalten und Mädchenlyzeen Steiermarks unter der Leitung der Lehrkörper Sammlungen für den Deutschen Schulverein eingeleitet werden. Für den Vorsitzenden: Stürgkh m. p. — Slovenski: Na cenjeni dopis z dne 12. februarja 1916 je c. kr. deželni šolski svet dovolil, da se

smejo na nemških srednjih šolah, učiteljskih, moških in ženskih, dekliških licejih na Stajerskem pobirati pod vodstvom učiteljskih zborov za nemški Schulverein prispevki. Za predsednika: Stürgkh I. r.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Enoindvajseti občni zbor Društva za zgradbo Učiteljskega konvikta se je vršil dne 18. t. m. ob pol 10. uri dopoldne v Učiteljski tiskarni v Ljubljani. — Občni zbor je otvoril in vodil predsednik tovariš Jakob Furlan. — Tajniško poročilo je podal tovariš Juraj Režek

Tajniško poročilo.

Slavni zbor!

S svojim poročilom o našem delovanju v minulem 21. društvenem letu smo se nekoliko zakasnili, to pa z ozirom na § 21. društvenih pravil, ki določa, da zboruje naše društvo ob času, ko zboruje tudi Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani. In ker se je to društvo vsled nastalih razmer odločilo, da zboruje šele zdaj namesto o Božiču, odložili smo tudi mi svoje poročilo na današnji dan.

Naše delo se je moralo tudi to leto omejiti bolj na notranje poslovanje, ker smo morali vse svoje ostale moči in čas posvetiti v podporo in lažjo obrambo naše lepe domovine s tem, da smo zbirali doneske in razne potrebitine za našo hrabro vojsko. Iz tega razloga pa so izostajali tudi običajni darovi in podpore našemu društvu, ker so jih pokladali naši dobrotniki in podporniki skupni domovini na oltar.

V ta namen smo tudi mi na povabilo mestnega magistrata ljubljanskega podpisali po Učiteljski tiskarni 300 K III. vojnega posojila. Istotako smo z veseljem dovolili in ustregli želji c. in kr. vojnookrbovalnega urada na Dunaju, da sme naše obresti od 100 K, ki jih imamo pri poštni hranilnici, porabiti za naše oslepele vojake.

Skrbeli pa smo toliko bolj za notranje zadeve našega društva. Sklicali smo bili dne 31. marca 1915 izreden občni zbor, na katerem smo storili odvažne sklepe in korake, po katerih pridemo po najkrajši poti do svojega toliko zaželjenega lastnega doma.

Dalje smo poskrbeli tudi letos naši mladini za duševno hrano, lepo čtivo, vendar ne v toliki meri kot prejšnja, ker smo izdali samo A. Rapetov VI zvezek. Krivo je temu dejstvo, da je vojna pobrala naši tiskarni vse boljše moči, ostali delavci pa komaj zmagujejo najnujnejša naročila in dela. Pa tudi šoli in učencem preostaja za branje le prav malo časa, ker morajo ves svoj preostali čas uporabljati v podporo za vojne namene.

Za razpisano nagrado dveh najboljših mladinskih spisov se je bilo priglasilo 7 pisateljev. Dvema sta se spisa vrnila na njuno željo; od ostalih petih se je prisodila nagrada 150 K spisu „Mladina in vojna“. Ostale spise smo pisateljem vrnili, ker so se nam zdeli bolj primerni za odrasle nego za šolsko mladino. Vsem tem svojim tovarišem in tovarišicam pa izrekamo še tem potom svojo iskreno zahvalo, da so se s svojimi spisi tako drage volje odzvali našemu vabilu.

Razpisali smo bili izpraznjeno IV. in nanovo ustanovljeno VI. mesto „Cesarja Franca Jožefa I. jubilejske ustanove za učiteljske sirote na Kranjskem“ ter ju oddali edinima prosilcema: Mariji Armičevi, gojenki IV. letnika ljubljanske učiteljske šole in Ludoviku Fettich-Frankheimu, dijaku VII. razreda na tukajšnji I. državni gimnaziji.

Podpirali smo dalje iz iste ustanove na prošnjo ravnateljstva meščanske šole v Krškem Venceslava Požarja, učenca II. razreda ondote šole, osirotelega, po umrlem našem tovarišu, to pa le izjemoma samo za letos z ozirom na njegovo osirotelost in marljivost v šoli.

S tem je moje skromno poročilo pri kraju. Naše društvo šteje danes: 67 pokroviteljev, 36 podpornikov in 55 pravih članov.

Vsem svojim blagim dobrotnikom, ki so nas na kakršenkoli način podpirali, izrekamo še tem potom svojo najsrčnejšo zahvalo.

Blagajniško poročilo je podal tovariš Jakob Dimnik.

Blagajniško poročilo.

Dohodkov je bilo 4943 K 83 vin, izdatkov 1825 K 96 vin. Društveno imetje 94.065 K 31 vin. brez zaloge knjig; zaloge knjig 15.000 K, skupno društveno imetje torej 109.065 K 31 vin.

Volitve.

V odbor so bili izvoljeni soglasno tovariši: Jakob Furlan, predsednik; L. Jelenc, I. podpredsednik; Ignacij Križman, II. podpredsednik, Jakob Dimnik, blagajnik; Juraj Režek, tajnik; odborniki: E. Gangl, Andrej Rape, Anton Gnus, Fran Črnagoj. — Pregledniki računov: Alojzij Kecelj, Iv. Petrič, Vendelin Sadar.

Kranjsko.

Društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem v Ljubljani občni zbor je bil 19. aprila t. l. v prostorih „Učiteljske tiskarne“. Otvoril ga je ob 10. uri dopoldne predsednik Juraj Režek z iskrenim pozdravom na udeležnike, ki jih je bilo 21, in konstatiral sklepčnost po besedilu § 24. pravil. Spominjal se je s toplimi besedami v l. 1915 umrlih udov, posebno pa Srečka Stegnarja, ki je bil eden najuglednejših in najdelavnejših naših tovarišev sploh in posebno delaven po raznih naših društvih. Največjo vnetost in vestnost pa je izkazoval našemu društvu, ki mu je bil ob času zadnjega velikega potresa tudi predsednik do svojega odhoda v Maribor. Njemu in ostalim umrlim tovarišem v časten in kolegialen spomin so se dvignili navzoči s svojih sedežev.

Iz tajnikovega poročila, ki ga je podal tovariš Alojzij Kecelj za poslovni leti 1914 in 1915, povzemamo sledeče: Predlanski občni zbor se je vršil 8. aprila 1914 v restavracijskih prostorih „Narodnega doma“ v Ljubljani. V odbor so bili izvoljeni: Juraj Režek, predsednik; Jakob Dimnik, predsednikov namestnik; Jakob Furlan, blagajnik; Alojzij Kecelj, tajnik; Fran Črnagoj, Luka Jelenc, Anton Likozar, Ivan Petrič, Janko Žirovnik; za pregledovalce računov pa: Simon Punčah, Andrej Rape in Božidar Valenta.

Ker lani na 31. marca 1915 v prostore „Učiteljske tiskarne“ sklicani občni zbor ni bil sklepčen, je izvrševal društvena opravila v smislu § 24. pravil zgoraj navedeni odbor tudi za l. 1915.

V dveletni dobi od 1. januarja 1914 do 31. decembra 1915 ni nihče pristopil, izstopila sta 2 po § 10. pravil, umrli so pa: Mihael Mežan, učitelj v Orehku; Fran Kuhar, učitelj v Gor. Pirničah in c. kr. poročnik 29. črnovojniškega bataliona; Avgust Adamič, vpok. nadučitelj v Ljubljani; Martin Potočnik, vpok. učitelj v Ljubljani; Srečko Stegnar, vpok. c. kr. učitelj v Mariboru in Janko Janežič, c. kr. vadniški učitelj v Ljubljani. — Fran Kuhar je preminul 26. novembra 1914 junaške smrti na bojnem polju v Valjevu. Blagi pokojniki so bili jako delavni v šoli in izven nje. Težka jim je bila borba za vsakdanji kruh, a s pridnostjo, vztrajnostjo in varčnostjo se je vsem posrečilo svoje najdražje tako vzgojiti, da zavzemajo danes večino odličnega mesta. Dobri tovariši, ki ste legli k večnemu počitku bodisi v domači ali tuji grudi, počivajte v miru!

Društvo je imelo koncem 1914. leta 100 udov, 32 vdov, 18 sirot po očetu, 6 sirot po očetu in materi; l. 1915 pa 95 udov, 32 vdov, 13 sirot po očetu, 8 sirot po očetu in materi.

V poslovnem letu 1914 smo obhajali rojstno stoletnico dr. Frančiška viteza Močnika, slovečega šolnika, učenjaka, matematika in največjega prijatelja slovenskemu učiteljstvu. Njegove lepe lastnosti in delovanje je pregledno in krasno opisal tovariš in društveni podpredsednik Jakob Dimnik v „Učiteljskem Tovarišu“ štev. 40, z dne 20. novembra 1914. Ta izvod učiteljskega glasila se hrani v društvenem arhivu z Močnikovo sliko vred in s slikama za društvo zaslužnega Andreja Praprotnika in Mateja Močnika.

Ker je to velezanimivo številko navedenega glasila že vsak izmed nas prav pazljivo prebral, mi je danes samo še povdariti, da je dr. Močnik ustanovnik tega našega dobrotelnega društva. Omeniti pa mi je tudi njegove hčere gospe Emilije pl. Schallerjeve, ki je povodom navedenega slavja po gosp. c. kr. dvornem svetniku in deželnem šolskem nadzorniku Frančišku Levcu podarila društvu 100 K. Za ta veledušni dar se tudi tem potom izreka blagi dobrotniki presrečna zahvala. (Živela!)

Tajnik je sklepom svojega poročila prosil vsestranske podpore v prid društvu.

Blagajnik Jakob Furlan je poročal o računskem zaključku za poslovne l. 1915, ki je imelo prejemkov 28.612-39 K, izdatkov 28 579 10 K; društveno imetje pa znaša 120.386 K 48 v.

Tovariš Simon Punčah je imenom pregledovalcev računov posebno laskavo ocenil izborni, vestno in natančen knjigovodstvo našega blagajnika ter mu izrekel toplo zahvalo, predlagajoč njemu in odboru absolutorij, kar se je sprejelo soglasno.

Sprejet je bil tudi tovariš Dimnika predlog, naj se za pridobivanje novih članov stalno priobčuje inserat v „Učiteljskem Tovarišu“, ki naj vsebuje sprejemne pogoje in dobrote tega društva.

Soglasno so se izvolili stari odbor in dosedanji pregledovalci računov.

Ob pol 11. uri je predsednik zaključil občni zbor s zahvalo za udeležbo in pozornost pri razpravi.

Trinštirideseti občni zbor Narodne šole se je vršil dne 18. t. m. dopoldne ob 9. uri v Učiteljski tiskarni. Poročilo o tem zborovanju priobčimo prihodnjič, ker nam danes primanjkuje prostora.

Sedemštirideseti občni zbor Deželnega slovenskega in učiteljskega društva se je vršil 18. t. m. ob 11. uri dop. v Učiteljski tiskarni v Ljubljani. — Otvoril in vodil ga je tovariš predsednik Jurij Režek —

Tajnik tovariš Josip Ambrožič je poročal o društvenem delovanju. Poročilo se glasi:

Slavni zbor! Občni zbor-Deželnega slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani je običajno med božičnimi počitnicami. Letos je izjema. Glasom sklepa odbora se je z dne 17. decembra 1915 se je preložil do velikonočnih praznikov. Misli se je, da se do takrat razmere glede potovanja izpremenijo. Toda ostalo je vse pri starem.

46. občni zbor je bil sklican 28. decembra 1914. Ker je bil po § 11. društvenih pravil nesklepčen, je vodil posle po § 12. stari odbor.

Tako ste, cenjeni tovariši, danes na 47. občnem zboru. Srčno pozdravljeni vsi! Živimo v času, ko se vrši takorekoč največje preseljevanje narodov. Na evropskem kontingentu so zbrani vsi za vojno sposobni moški vseh narodov in človeških plemen. Ne samo z uma svetlim mečem, ampak tudi z bajonetom v roki rišejo planetu zemlje nov zemljevid ter tako pripravljajo nove čase in razmere.

Med te pripadnike bo morala šteti nepristranska zgodovina tudi pripadnike našega stanu. Mnogo jih je do danes padlo na bojišču, veliko je še mobiliziranih. One žrtve naj nam bodo v tolažbo, da niso bile zaman, a tovarišem-vojakom ključemo: Učitelj je v službi domovine vedno idealen junak!

Zanimivo je dejstvo, da ima ravno učiteljski stan veliko podčastnikov in skoro razmeroma največ častnikov, med katerimi je mnogo odlikovanih. Poudarjam to zaradi tega, ker so ti pionirji prosvete ravno člani naše organizacije.

Učiteljstvo tudi doma ne drži križem rok. Za „Rdeči križ“ je nabralo do danes nad 52.000 K, nabiralo je kovine, delovalo so zlasti učiteljice v sanitetni službi ter bile nekatere odlikovane. Zopet druge so pletle nogavice, šivale perilo in kuhale; vse v prid bolnikom in zdravim vojakom. Poudarjam s temi dokazi požrtvovalnost učiteljstva in njega domovinsko zvestobo. Tako je tudi prav! Neomadeževan bo stal učiteljski stan pred javnostjo po vojni; merodajni faktorji bodo videli, da je to učiteljstvo za poštenost, zvestobo in požrtvovalnost neprimerno plačano. Mlada in nova Evropa ne bo podirala mostov pionirjem prosvete, temveč jih utrdira in popravi s jeklom in svincem.

Trd je bil boj za kruh pred vojno. Kako so nas zaničevali in plačevali! Danes je ta boj še hujši. Draginja zahteva 4—5 kratno plačo, toda dobivamo samo malo podporo, ki zadostuje vseletna za dva para črevljev. Društvo je prosilo vis. dež. odbor dne 28. marca 1915 za drag. doklado tistemu učiteljstvu, ki je še nima. Prošnje za podelitev drag. doklad so dobile svojo rešitev kakor znano. Nekaj je, a malo! Neki tovariš je izprožil misel, da bi se vnovič prosilo, češ, ne moremo več izhajati, ne zadostuje. Potrkajmo, morda se nam bo odprlo.

Prepuščam to zadevo premišljevanju občnega zbora. Morda stavi v tej zadevi kdo kakšen predlog.

Delovanje društva je bilo v l. 1915. jako skromno.

Zaradi vojne se ne oddajajo nezasedena učna mesta, kar je pravilno za tovariše, ki so na bojnem polju; toda prizadeti so vsi provizorični.

Ko se bodo oddajala zopet prosta mesta, bo moralo društvo storiti primerne korake, da bodo provizorični primerno odškodovani.

Končam skromno poročilo s trdnim prepričanjem, da prinese vojna tudi učiteljstvu lepše čase! (Odobranje.)

Po tajnikovem poročilu se spomin predsednik Režek na bojišču padlih tovarišev. V znak sožalja se zborovalci dvignejo s sedežev.

Poročilo blagajnika poda tovariš Jakob Dimnik. Dohodkov je bilo 418 K 68 vin., izdatkov 404 K 91 vin., prebitka je torej 13 K 77 vin. Bilanca znaša 5184 K 62 vin. — Račun se po poročilu tovariša Kecelja odobri ter da absolutorij, ker so pregledovalci računov Likozar, Kecelj in Sadar našli vse v redu. — Letni doneski se določijo zopet po 2 K.

Volitev: Na predlog tov. E. Gangla se izvoli stari odbor, in sicer: Juraj Režek, Luka Jelenc, Jakob Dimnik, Josip Ambrožič, Jakob Furlan, Ivan Petrič, Fran Črnagoj, Janko Žirovnik, Ivan Schmeidek.

Slučajnosti: Tov. Gangl predlaga Na dež. odbor in na predsedstvo c. kr. dež. šol. sveta se vložijo vnovič prošnja za dovolitev drag. doklad po obliki in vsebini, kakor je to storila Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Stajerskem. V prošnji se je zavzeli tudi za vpokojene učitelje. (Sprejeto.)

Tov. predsednik zaključil občni zbor z zahvalo na navzoče za udeležbo.

Takoj po občnem zboru se je konstatiral odbor sledeče: Predsednik Juraj Režek, učitelj v Ljubljani; podpredsednik: Luka Jelenc, učitelj v Ljubljani; tajnik: Josip Amrožič, učitelj v Ljubljani; blagajnik: Jakob Dimnik, nadučitelj v Ljubljani; odborniki: Jakob Furlan, učitelj v Ljubljani, Ivan Petrič, učitelj v Sp. Šiški - Ljubljani, Fran Črnagoj, nadučitelj na Barju, Janko Žirovnik, nadučitelj v Borovnici, Ivan Schmeidek, učitelj na Krtini.

Kranjske vesti.

—r— Izkaz daril, ki so došla od 1. do 31. januarja t. l. nabiralnici daril v naravi na c. kr. deželni vladi v Ljubljani. Iz Ljubljane: Šivalnica nemške gimnazije 4 volnene jopiče, 9 opasnica, 1 snežno oglavnico, 21 ovijač, 2 para rokovic, 9 parov žilogrelcev, 30 parov dokolenic, 3 pare nogavic; dekliška šola v Lichtenthurnovem zavodu 193 parov nogavic, 150 parov dokolenic; nemška mestna dekliška šola 82 parov dokolenic, 49 parov nogavic; zasebna učiteljska pripravnica uršulnik 26 parov nogavic; c. kr. učiteljska pripravnica 13 parov črevljaric; mestna slovenska dekliška ljudska šola 100 parov dokolenic, 116 parov nogavic. — Izven Ljubljane: Podružnica Rdečega križa v Ratečah pri Zidanem mostu 18 srajc, 24 opasnica, 18 spodnjih hlač, 24 parov čevljaric; uršulinska učiteljska pripravnica v Škofji Loki 39 parov žilogrelcev, 28 parov kolenic, 44 parov nogavic; meščanska šola v Krškem 8 parov žilogrelcev, 22 parov dokolenic, 24 parov nogavic; zasebna ljudska šola nemškega šolskega društva v Trzinu 1 snežno oglavnico, 3 pare palčnikov, 7 parov žilogrelcev, 26 parov nogavic; zasebna deliška ljudska šola v Šmihelu pri Novem mestu 17 parov dokolenic, 31 parov nogavic; — dekliške ljudske šole: Ribnica 8 parov dokolenic, 15 parov dokolenic, 15 parov nogavic; Kranj 6 parov žilogrelcev, 3 pare kolenic, 2 para nogavic; Kamnik 2 para žilogrelcev, 20 parov dokolenic, 30 parov nogavic; — ljudske šole: Soteska pri Straži 8 parov žilogrelcev, 5 parov nogavic; Suhor 11 parov žilogrelcev; Vinica 21 parov žilogrelcev; Stopiče pri Novem mestu 14 parov žilogrelcev, 24 parov nogavic; Veliki Trn pri Krškem 23 parov črevljaric; Mirna na Dolenjskem 9 parov dokolenic, 15 parov nogavic; Zatična 1 par žilogrelcev, 7 parov dokolenic, 8 parov nogavic; Radeče pri Zidanem mostu 1 par žilogrelcev, 16 parov dokolenic, 15 parov nogavic; Mozelj pri Kočevju 4 pare dokolenic, 6 parov nogavic; Goriče pri Kranju 7 parov žilogrelcev, 9 parov dokolenic, 8 parov nogavic; Planina pri Rakeku 6 parov dokolenic, 15 parov nogavic, 8 parov uhogrelcev; Naklo pri Kranju 15 parov nogavic; Vinica 6 parov žilogrelcev, 6 parov dokolenic, 7 parov nogavic; Studenec pri Krškem 23 parov žilogrelcev; Zužemperk 6 parov dokolenic, 7 parov nogavic; Selce 1 snežno oglavnico, 1 par palčnikov, 18 parov žilogrelcev, 1 par nogavic; Mokronog 7 parov spodnjih hlač, 9 parov dokolenic, 15 parov nogavic; Boštanj 5 parov nogavic, 44 parov črevljaric; Vrhnika 10 parov dokolenic, 12 parov nogavic; St. Peter pri Novem mestu 3 pare dokolenic, 8 parov nogavic; Mengeš 21 parov nogavic; Spodnji Logatec 1 par žilogrelcev, 7 parov dokolenic, 12 parov nogavic; Sv. Križ pri Litiji 4 pare dokolenic, 11 parov nogavic; Hotederšica 15 parov žilogrelcev, 2 para nogavic; Ubeljsko pri Razdrtem 14 parov žilogrelcev; St. Janž na Dolenjskem 5 parov dokolenic, 12 parov kolenic, 26 parov nogavic; Podkraj pri Colu 9 parov dokolenic, 13 parov nogavic; Stari trg pri Črnomlju 3 pare dokolenic, 7 parov nogavic; St. Rupert na Dolenjskem 16 parov žilogrelcev, 5 parov kolenic, 48 parov nogavic; Veliki Gaber pri Litiji 9 parov žilogrelcev, 2 para nogavic; Gorje pri Bledu 1 par žilogrelcev, 5 parov dokolenic, 4 pare nogavic; Cerklje pri Krškem 11 parov nogavic; Brdo pri Lukovici 1 par žilogrelcev; Ihan 45 parov nogavic; Stari trg pri Ložu 8 parov dokolenic, 15 parov nogavic; Galnek-Izlake 11 parov dokolenic, 10 parov nogavic; Postojna 2 para žilogrelcev, 20 parov dokolenic, 60 parov nogavic; Moravče 25 parov dokolenic, 6 parov nogavic, 5 opasnica, 1 snežno oglavnico, 9 parov palčnikov, 4 pare kolenic; Mirna peč 1 par žilogrelcev, 11 parov dokolenic, 7 parov nogavic; Raka 4 pare dokolenic, 6 parov nogavic; Prem na Notranjskem 15 parov žilogrelcev, 12 parov dokolenic, 8 parov nogavic; Smartno pri Kranju 7 parov dokolenic, 9 parov nogavic; Studeno pri Postojni 12 parov dokolenic, 8 parov nogavic; Krško 24 parov dokolenic, 23 parov nogavic; St. Jernej 7 parov dokolenic, 7 parov nogavic; Planina 1 par žilogrelcev, 17 parov dokolenic, 25 parov nogavic; Stari trg pri Ložu 1 par žilogrelcev, 9 parov dokolenic, 15 parov nogavic, 1 škatlo bombaža; Bohinjska Bistrica 1 volnen jopič, 6 snežnih oglavnica, 13 parov žilogrelcev, 4 pare dokolenic, 2 para kolenic, 21 parov nogavic; Rakek 19 parov dokolenic, 35 parov nogavic; Trzin 13 parov dokolenic, 36 parov nogavic; Smlednik